

***Център за икономически изследвания в
селското стопанство (САРА)***

БЮЛЕТИН №6

ЮНИ 2022

Важно: Бюлетинът се издава в рамките на проект *“Засилване на аналитичния и публичен капацитет на Центъра за икономически изследвания в селското стопанство”* – САРА, подкрепен от Фондация “Америка за България”.

Всички мнения и твърдения, изразени в това или във всяко друго издание на САРА, са такива на техния автор и/или издател и не отразяват непременно възгледите на Фондация „Америка за България“ или на нейните директори, служители или представители.

Всички становища, констатации, и/или изводи, изразени в тази публикация са на авторите и не отразяват непременно позицията на Института по аграрна икономика .

Зърнени и маслодайни култури

Моментно състояние в развитието на сектора в България

- Стохастичните модели на САРА при реколтата от пшеница показват, че вероятността количествата пшеница да бъдат между 5,9–6,2 млн.т. при вероятност 45%, при 6,2-6,5 млн. т. – 23% и 5,6–5,9 млн.т. – 17%, докато извън тези диапазони вероятността е измерена на 15%. Средните добиви се прогнозира на 5,30 т/ха. В С-И и С-Ц част на страна се очаква по-добра производителност, основано на по-високите валежи през критичния м.април, докато валежните данни за С-З, Ю-И и Ю-Ц райони са фактор предполагащ намален добив от обичайното. Текущата прогноза на [JRC Mars](#), е добивът да е 5,25 т/ха, което е с 11% под миналогодишния.
- Текущата оценка за добива при ечемика през новата реколта е от 4,9 т/ха. Прибраните обеми при ечемика се оценяват на 580 хил.т. [JRC Mars](#) оценява добива на 4,9 т/ха, което е с 10% надолу на годишна база.
- САРА очаква средните добиви при рапицата да бъдат около 2,75 т/ха. Общото количество на събраната рапица за 2022/23 г. се прогнозира на 380 хил.т., приблизително близо с нивата от 2021 г. Прогнозата на [JRC Mars](#), е за добив от 2,77 т/ха, което е с 3% надолу на годишна база.
- Средните изкупни цени от място за пазарната 2022/23 се очаква да стартират при пшеницата - 620-650 лв/т, ечемик 570 лв/т, а рапицата 1200-1300 лв/т. Средните изкупни цени за цялата пазарна година се изчисляват: пшеница - 740 лв/т и около 660 лв/т за ечемика. При рапицата средните годишни изкупни цени се оценяват на 1300 – 1400 лв/т. Вероятността цените да останат в рамките на посочените с грешка $\pm 5\%$ се оценява на 47%. Вероятността цените да бъдат между 5-10% по-високи е 19%, а 10-20% нагоре 14%.

Очаквания за развитието на производството и търговията със зърнени и маслодайни

- С навлизане в жътвения сезон цените са натиснати надолу, като разликите между фючърсните и физическите пазари достига 20%, което показва колко неуверени са пазарите за бъдещето. FOB цените от Русия към края на м.юни остават силни и за хлебна пшеница - 420 US\$/т, ечемик - 360 US\$/т, фуражна пшеница - 380 US\$/т. При царевичата FOB цената е 355 US\$/т. Слънчогледовото олио от Украйна е с FOB цена от 1800 US\$/т, което е с 10% надолу за месец.
- По данни на USDA, новата реколта в световен план се очаква да бъде добра при пшеницата възлизаща на 773 млн.т., - 0,9% под рекорда от 2021 г. За първи път в световната история се очаква производството на рапица да стигне 80,8 млн.т, но слабо ще помогне за спиране ценовия ръст.
- FOB цените на палмово масло от Малайзия към м.юни падат с 18% за месец до 1435 \$US, като добрите перспективи пред реколтата на всички растителни масла действат на пазарите, като цените не се очаква да паднат под 1300 \$US/т.

Цени България, лв./тон (без ДДС)

	03.2022	04.2022	05.2022	06.2022*	07.2022*
Хлебна пшеница	600,44	645,42	680,63	670	650
Фуражна пшеница	588,70	621,95	668,89	640	630
Ечемик	469,40	-	-	570	570
Царевица	565,23	598,48	621,95	630	630
Слънчоглед**	1662	1713	1713	1700	1720

*Прогнозни цени

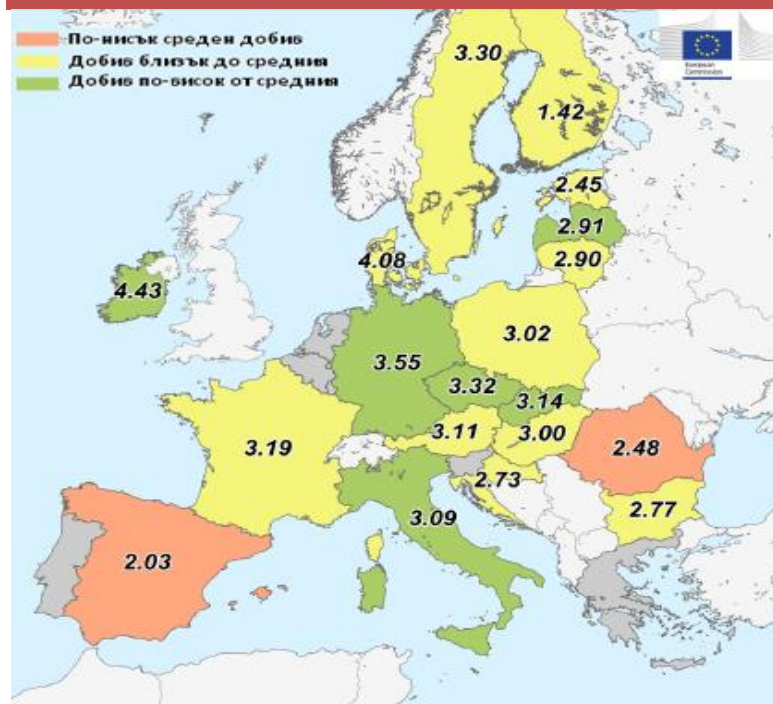
**Източник на информация за цената на слънчогледа – МЗм и НСИ - Липсва информация
Източник: ЕК

Международна търговия (FOB цени)

	04.2022	05.2022	% изменение годишна база
Пшеница, червена мека, евро/тон (Мексикански залив)	621,51	615,64	+176%
Ечемик, евро/тон (На място Минеаполис)	-	-	-
Царевица, евро/тон (Мексикански залив)	321,79	326,28	+30%
Слънчогледово олио, евро/тон (Мексикански залив)	2100	1970	+42%

Източник: <http://www.indexmundi.com/commodities/>

Прогнозни средни добиви за рапица в ЕС за 2022 г. към средните за периода 2017-2021 година от JRC-Mars към ЕК

Източник: EC Joint Research Centre, MARS Bulletin, June, 2022

Зеленчукопроизводство

Развитие на производството на домати, пипер и краставици в България

- Данните за изкупните цени на зеленчуци за първото тримесечие на 2022 г. на НСИ показват рекордни нива на увеличение. Средните цени за домати са 2,15 лв/кг, което е ръст с 59% на годишна база. При краставиците увеличението за година е 38%, като изкупните цени са 2,56 лв/кг. Причината за увеличените цени са нарасналите цени на вносната продукция, които за година са нагоре с 58% при домати и 69% при краставиците.
- Цените на едро и дребно през м.юни на годишна база показват осезаемо нарастване при домати и пипера, докато при краставиците са почти аналогични като миналогодишните. На дребно домати са нараснали с около 36%, а на едро с около 10%. Цените на пипера на едро е с около 39% нагоре. Слабото вътрешно предлагане като цяло на зеленчуци води до ниска конкуренция, което позволява на вносителите и търговците да се възползват от конюнктурата и общата инфлационна обстановка и маржът между вносните цени и цените на дребно достигат разлика на места над 3 пъти.
- Окончателните резултати за производство на зеленчуци а 2021 г. на МЗм показват сериозно повишение в производството на пипер, който за година се повишава с 21% до 61,6 хил.т. (оценката на САРА бе 50 хил.т).
- Производството на домати успява да се задържи до 116,4 хил.т., 0,5% над обемите от 2020 г. (САРА оценките бяха за 112 хил.т). Подобна е и ситуацията при краставиците, където производството остава 53,7 хил.т, (САРА очакваше 52 хил.т).
- САРА увеличава с между 15-20% предвижданията за средните изкупни цени на наблюдаваните зеленчуци за 2022 г. Цената за полски домати на открито се оценява да е около 0,84 лв/кг, а за оранжерийно производство - 1,80 лв/кг. При оранжерийните краставици, средните изкупни цени се предвижда да са 1,90 лв/кг за оранжерийни краставици и 1,05 лв/кг за полско производство. При пипера, изкупните цени за 2022 г. могат да достигнат 1,10 лв/кг.

Актуални новини за зеленчукопроизводството

- Глобалният пазар на домати тази година достига екстремни стойности заради енергийната криза, вирусът ToBRV и лошото време. Страните, които практикуват изкуствено осветление се очаква да ограничават неговото използване по информация на [Hortidaily](#). Испания свива производството си с 25%, а в Италия разходите са с 55% нагоре, което внася по-слабо предлагане, увеличаване на вноса. Цените могат обаче и да не нараснат ако ограниченията за внос в ЕС бъдат облекчени.
- Нарастват световните опасения, че “Зелената сделка” на ЕС ще доведе до увеличаване цените на храните и оттам ще увеличи броя на населението, което страда от недохранване. Стремежа на ЕС да повиши качеството на хранене може да сблъска с обратните резултати, където именно зеленчуците и плодовете ще станат по-недостъпни на потребителите.

Изкупни цени, лв./тон

	03.2022	04.2022*	05.2022*	06.2022*	07.2022*
Домати	2,25	2,20	2,00	2,00	1,50
Краставици	2,74	2,80	2,30	2,30	1,70
Пипер	1,90	1,90	1,60	1,60	1,40

Източник: НСИ

* - прогнозни данни без включен ДДС

Цени на едро, лв./кг.

	03.2022	04.2022*	05.2022*	06.2022*
Домати - оранжерийни	3,64	4,49	3,80	2,30
Домати - внос	2,81	3,57	3,05	2,00
Краставици - оранжерийни	4,11	3,65	2,45	1,60
Краставици - внос	3,27	3,00	2,00	1,50

ДКСБТ- Седмичен бюлетин на цените с включен ДДС

* - прогнозни данни

Цени на дребно лв./кг.

	03.2022	04.2022	05.2022	06.2022
Домати	3,80	4,82	4,49	3,50
Краставици	4,75	4,37	3,33	2,47
Чушки (червени)	4,70	5,62	5,58	4,84

Източник: САПИ (седмичен информационен бюлетин)

* - прогнозни данни

Пазарна и маркетинг информация

- Цените на домати в ЕС отбелязват осезаем сезонен спад в последните два месеца, като са 1,41 евро/кг през м.май и 1,31 евро/кг през м.юни. Тези цени са с около 35% над средните за последните 5 години и до края на лятото се очаква да останат в диапазона 1,40-1,60 евро/кг. Цените на едро на домати в Турция падат до обичайните си равнища за този сезон и за червени кръгли домати са 0,27 US\$/кг в края на м.юни.
- Цените на сладкия пипер в ЕС едва в последните седмици тръгнаха надолу. Цените на зеления пипер в ЕС са 1,25 евро/кг, а червеният пипер в Испания по данни на [Agro Pizarra](#) в края на м.юни слязоха до 1,55 евро/кг. През м.юни цените ще останат в диапазона 1,20 - 1,30 евро/кг. Цените на едро на зеления пипер в Турция през м.юни паднаха до 0,27 US\$/кг, а през м.юли се очаква да се покачат заради нарасналото търсене до 0,35 - 0,40 US\$/кг.
- Цените на едро на краставици в Турция в края на м.юни продължиха понижението и са около 0,25 US\$/кг, от 0,40 US\$/кг преди месец. На европейския пазар, цените в Испания възстановяват позиции, след като през м.май паднаха до 0,35 евро/кг, а в края на м.юни стигнаха 0,75 евро/кг. Цените на едро до края на лятото в ЕС се очаква да останат средно в диапазона 0,60 – 0,80 евро/кг, което е с около 30% над миналогодишните цени.

Мляко и млечни продукти

Развитие на производството и търговията в България

- За първите пет месеца на годината изкупеното мляко в страната намалява със 7% на годишна база до 296 хил.т по данни на МЗМ. България е сред страните в ЕС, където се отчита най-голямо свиване. Причините са в растящите разходи за производство и критичната рентабилност. При липса на по-чувствително увеличение на изкупните цени, спадът в производството по оценки на САРА ще продължи и общото изкупено мляко за 2022 г. може да падне до 665 хил.т.
- Решението на ЕС от края на м.май за временен безмитен внос на селскостопанска продукция от Украйна за една година, с цел да се облекчи износа на храни се очаква да помогне за засилване конкуренцията при цените на фуражите, което да се отрази положително на българските животновъди за набавяне на фуражи на по-ниски цени от тези, които се очаква да бъдат в следващите месеци.
- Прогнозите на САРА за средните изкупни цени за 2022 г., е да се повишат до 0,79 лв/кг за краве мляко и 1,58 лв/кг за овче мляко. Разходите изпреварват увеличението на приходите и са нагоре с 60% при концентрираните фуражи и се очаква с 30% ръст и при грубите фуражи съпоставено с миналата година.

Развитие на млечната верига в света

- Изкупеното мляко за периода м.януари-април 2022 г. в сравнение със същия период на 2021 г. намалява (-0,6%).
- Средната изкупна цена за ЕС-27 нараства с 5,7% за м.април и с 3% за м.май. За ЕС-13 увеличението е с 2,5% за м.май. Цената на суровото мляко на Спот пазара Лоди в Италия в края на м.юни продължава да расте до 0,64 евро/л. Цената е с 12% увеличение спрямо предходния месец. Подобен ръст показва недостатъчното предлагане на мляко извън дългосрочните договори и вероятно запазване на потреблението при цени, които имат потенциал да растат поне с още 20%.
- Вносът на млечни продукти за първите четири месеца в Китай намалява, поради увеличение на местното производство и ограниченията поради политиката за “нулев Ковид”. Обемът на вноса от ЕС се запазва, има ръст при кондензираните млека и лактозата.

Актуална информация

- От 22 юни до 29 юли 2022 г. стопаните, отглеждащи едри и дребни преживни животни могат да кандидатстват за краткосрочни кредити. Размерът на кредита на един земеделски стопанин е до 15 000 лв. при кандидатстване за едри и дребни преживни животни (ЕПЖ и ДПЖ). Заемите ще се предоставят при лихва в размер на 2% и следва да бъдат погасени до 30 юни 2023 г.

Цени на сурово мляко, лв/100 кг

	03.2022	04.2022	05.2022	06.2022*	07.2022*
България	76.27	78.23	78.23	81.00	81.00
ЕС (13)	83.34	86.41	88.58		

Източник:ЕК, Млечна обсерватория.. * Цените са прогнозни (САРА)

Цена на сухо мляко (обезмаслено), лв/100 кг

	04.2022	05.2022	06.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България					
ЕС (28)	800.0	790.2	784.3	-0.7	+62.3

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца)

Цена на масло, лв/100 кг

	04.2022	05.2022	06.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България	2064.0	2120.0	2136.0	+0.8	+40.5
ЕС (28)	1355.4	1414.1	1412.1	-0.1	+83.7

Източник:ЕК (цените са към последна седмица на месеца). За България, цените са от ДКСБТ и отразяват цените на складове на едро, на готови за крайния потребител продукти, с включен ДДС.

Цена на кашкавал Витоша/сирене Чедър, лв/100 кг

	04.2022	05.2022	06.2022	Δ%m-1	Δ%y-1
България	1430.0	1522.0	1543.0	+1.4	+38.4
ЕС (28)	725.6	833.2	878.2	+5.4	+42.1

Δ%m-1 - изменение на цената в сравнение с предходния месец
Δ%y-1 - изменение на цената в сравнение с предходната година

Насоки на политиката и тенденции в търговията

- Европейският млечен кооператив Arla Foods прогнозира продължаващо покачване на изкупните цени на кравето мляко поради приспособяването на стопанствата към по-високите разходи за производство. Забелязва се намаление на общото предлагане на мляко за ЕС. Оценката за бъдещите перспективи е стабилна. По-високата инфлация при храните поставя под натиск цените на биологично произведеното мляко.
- Според USDA, екологичните ограничения са причина за намаляващото производство в държавите-членки на ЕС от Северозападна Европа. Броят на кравите е намалял с 800 хиляди глави от 2019 г. Нарастващата продуктивност не успява да компенсира намалението на стадото. Много фермери променят дейността си, отказвайки се да направят инвестициите свързани с новите изисквания. Очаква се производството на мляко в ЕС през 2022 г. да е с 0,3% по-малко от произведеното през 2021, като спадът ще продължи и през следващите години поради промените в ОСП и новите приоритети в стратегията „От фермата до трапезата“. Увеличава се търсенето на сирена от козе и овче мляко.

Месо

Производство и търговия на месо в България

- По предварителни данни на МЗМ произведеното говеждо и телешко месо в кланиците през първото тримесечие на 2022 г. възлиза на 2 хил. тона. Съпоставено със същия периода на предходната година се наблюдава увеличение с 36,1%, дължащо се основно на по-големия брой заклани животни – 9,67 хил. броя спрямо 7,34 хил. броя през 2021 г.
- Европейските цени на говеждото и телешкото месо продължават да се задържат на по-високи нива в сравнение с последните три години, поради свиването на предлагането в условията на сравнително силно търсене, както и поради увеличената издръжка на производството. Осредненото равнище за м.май превишава с 32% отчетеното през същия месец на предходната година. Динамиката на европейския пазар влияе и върху българските цени, които вероятно ще се движат около и над 6,50 лв./кг кланично тегло.
- Цените на едро на свинското месо се покачиха до 3849 лв./тон кланично тегло през м.май, което е с 10% над нивото от същия месец на 2021 г. Очакванията са ценовите нива да продължат да се повишават поради силния натиск на растящите разходи за фуражи и другите входящи ресурси, както и заради по-ниските цени на това месо спрямо останалите меса.
- Произведеното в промишлени условия свинско месо през първите три месеца на настоящата година е в размер на 20 хил. тона (+23% на годишна база). За същия период продукцията общо за ЕС намалява с 4,6%, поради спада в някои от големите държави-производители като Германия, Полша и Италия, който се очаква да продължи, поддържайки по-високите ценови нива.
- Увеличението при цените на едро на пилешкото месо е с 48% на годишна база. Прогнозира се високите нива да се задържат и през следващите месеци под влияние на инфлационните фактори и нарушенията в предлагането на международния пазар. През първото тримесечие са произведени 21,2 хил. тона месо от бройлери, което надвишава с 11% равнището на производство от 2021 г.

Важни събития през м.юни, 2022 г.

- Добавената стойност от приложението на географските указания в сектора на свинското месо е една от основните теми, дискутирани на второто заседание на Европейската група за отразяване на свинското месо. Към момента в ЕС са регистрирани 181 ГУ на продукти от свинско месо – 54,8% от общия брой ГУ при месото. Използват се от 14 държави-членки, основно в Италия и Португалия (с по 41), Германия и Франция (с по 18), Испания (15), Словения и Хърватия (с по 9). Необходимо е прецизиране на правната рамка на ниво ЕС по посока цялостно укрепване на системата, по-широко разпространение и съкращаване времето за регистрация.

Цени, лв./тон кланично тегло

	03.2022	04.2022	05.2022	06.2022*	07.2022*
Говеждо и телешко месо	4714	5985	6435	6500	6700
Свинско месо	3462	3618	3853	3900	4100
Пилешко месо	4068	4518	4362	4350	4400
Агнешко месо	14375	16468	18443	-	-

*Прогнозни цени

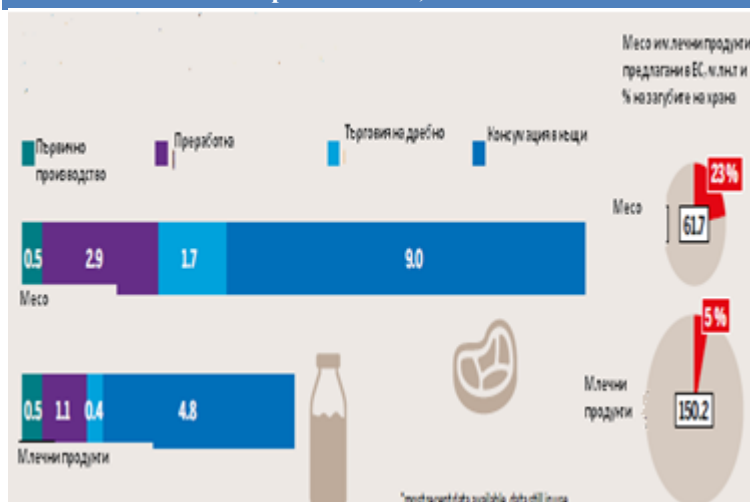
- Липсва информация

Източник: ЕК

Пазарна информация. Световно производство и търговия

- Стойността на глобалния индекс на световните цени на месото, отчитан от ФАО, се покачи с 0,5% през м.май сравнено с равнището на индикатора от предходния месец. Увеличението на годишна база е с 13%. Отчетеният ръст се дължи на повишените цени на пилешкото месо (+5,4% спрямо предходния месец), докато цените на говеждото и телешкото месо се запазват, а тези на свинското и овчето спадът с 2% и 4%.
- Експертите от ФАО прогнозираят, че в сравнение с изминалата година ръстът при месото ще е по-бавен (+1,4% на годишна база спрямо 4,5% през 2021 г.) и ще е движен основно от силното производство в Китай и по-умереното увеличение на продукцията в Бразилия, Австралия и Виетнам. Най-голямо ще е повишението при производството на свинско месо (+2,5% на годишна база), а най-слабо при пилешкото месо (+0,8%).
- Очаква се световната търговия с месо да достигне 42,3 млн.т. през 2022 г., нараствайки едва с 0,5%. Растящото вътрешно производство в Китай ще ограничи вноса в страната с около 780 хил. тона (-7,4% спрямо 2021 г.), рефлектирайки върху глобалния експорт. Негативният ефект ще е най-силен при свинското месо,

Похабяване на млечни храни и месо по веригата на хранене в ЕС, млн.т

Източник: https://eu.boell.org/sites/default/files/2021-09/MeatAtlas2021_final_web.pdf?dimension1=ecology

